

TAMPERE. FINLAND

Osallisuus- ja vuorovaikutus-suunnitelma

2026–2029

TAMPERE

Sisällys

Hyväksytty kaupunginhallituksen kokouksessa 7.9.2026.

Suunnitelma on laadittu Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden yhteisö- ja kehittämispalvelut -yksikössä.

- Osallisuuden ja vuorovaikutuksen käsitteitä
- Osallisuustyötä tehdään suunnitelmallisesti
- Osallistumisen vahvistaminen on strateginen tavoite
- Lainsäädäntö ohjaa osallisuustyötä
- Toimintaa ohjaavat periaatteet
- Tamperelaisten moninaiset äänet kuuluviin
- Osallistua ja vaikuttaa voi monin tavoin
- Osallisuusviestinnän kanavia
- Osallisuustyön kehittämisen painopisteet
- Kehittämisen painopisteet ja tavoitteet
- Osallisuustyön johtaminen
- Kaupunkitasoisen osallisuustyön organisoituminen

Kuva: Mikko Vares

Keskeiset käsitteet

Osallisuus on kokemusta siitä, että kuuluu johonkin ryhmään tai yhteisöön kuten perheeseen, yhdistykseen, työyhteisöön tai harrastusryhmään. Se on myös tietoisuutta siitä, että voi vaikuttaa asioihin ja tulee kuulluksi.

Osallistuminen on aktiivista toimintaa, joka pohjautuu haluun vaikuttaa johonkin itselle merkitykselliseen asiaan.

Vuorovaikutus on kaksisuuntaista ajatusten, kokemusten ja tiedon vaihtoa. Kuntademokratiassa vuorovaikutuksella tarkoitetaan asukkaiden, sidosryhmien ja kaupungin välistä dialogia, jossa kuullaan ja jaetaan tietoa sekä näkemyksiä. Näin saatua ymmärrystä kaupunki hyödyntää suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Omaehtoinen toiminta tarkoittaa itse suunniteltua ja toteutettua, omasta mielenkiinnosta kumpuavaa tekemistä yhteiseksi hyväksi.

Osallisuustyö on kaupungin tekemää, osallisuuden vahvistamiseen tähtäävää työtä.

Osallisuustyötä tehdään suunnitelmallisesti

Tampereen kaupunki on olemassa tamperelaisia varten. Asukkailla, yhteisöillä ja sidosryhmillä on oikeus tulla kuulluksi ja osallistua yhteisten asioiden edistämiseen. Tampere edistää tätä määrätietoisella osallisuustyöllä.

Osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelmassa kuvataan, mitä osallisuustyö on ja mihin sillä pyritään. Suunnitelmassa asetetaan kehittämisen painopisteet ja tavoitteet, joilla vahvistetaan osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä omaehtoista toimintaa. Suunnitelman avulla ohjataan ja kehitetään kaupungin osallisuustyötä.

Tampereen osallisuustyön visio

- Jokainen tamperelainen saa äänensä kuuluviin ja löytää oman tapansa vaikuttaa yhteiseen kaupunkiin.
- Tampereella on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen toimintaan ja jokainen voi tuntea kuuluvansa johonkin yhteisöön.
- Asukaslähtöisyys ohjaa kaikkea kaupungin tekemistä.

Saavuttaaksemme vision tulee:

- Vahvistaa osallisuustyön osaamista ja johtamista
- Mahdollistaa moniäänisempi ja saavutettavampi osallistuminen
- Tukea omaehtoista toimintaa ja toimia yhteisöjen kumppanina

Kuva: Visit Tampere / Tampere taivaalta

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Osallistumisen vahvistaminen on strateginen tavoite

Tampereen strategia 2035 – Tekemisen kaupunki on laadittu valtuustokaudeksi 2025–2029. Yksi strategian keskeisistä tavoitteista on osallisuuden edistäminen.

Valtuustokauden osallisuuden tavoite on, että kaupunkilaisten osallistuminen kaupungin kehittämiseen on vahvistunut.

Osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelmassa syvennetään tätä strategian tavoitetta. Suunnitelma on voimassa valtuusto-kauden ajan.

Kokonaisuutta täydentää kaupungin hyvinvointisuunnitelma, jossa asetetaan tavoitteita yhteisöllisyyden ja kuulumisen kokemuksen vahvistamiseksi sekä yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden kokemuksien ehkäisemiseksi.

Kuva: Kim Saarinen

Lainsäädäntö ohjaa osallisuustyötä

Suomen perustuslain 14 §:ssä säädetään kansalaisten vaali- ja osallistumisoikeuksista. Perustuslain mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Kuntalaki velvoittaa kuntia kuulemaan ja osallistamaan kuntalaisia heitä itseään koskevissa päätöksissä. Kuntalaissa (410/2015) säädetään:

- miten kunnan on viestittävä kuntalaisille
- kenellä on äänioikeus kuntavaaleissa ja kunnallisessa kansanäänestyksessä
- kuka voi tehdä erilaisia aloitteita, miten aloitteita tehdään ja miten niitä käsitellään (kunnallinen kansanäänestys, kansanäänestysaloite)
- kolmesta vaikuttajaryhmästä (nuoriso-valtuusto, vanhus- ja vammaisneuvosto)

Kuntalain 22 §:ssä on esitetty esimerkkejä tavoista, joilla asukkaiden osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää. Niitä ovat esimerkiksi asukasraadit, yleisötilaisuudet ja mahdollisuudet osallistua kunnan talouden suunnitteluun.

Valtuuston on myös pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.

Osallistumisoikeuksista säädetään lisäksi useissa **muissa laeissa**:

- Alueidenkäyttölaki
- Terveydenhuoltolaki
- Nuorisolaki
- Kirjastolaki
- Liikuntalaki
- Laki kuntien kulttuuritoiminnasta

Kuva: Laura Happo

Toimintaa ohjaavat periaatteet

Tampereen kaupungin eettiset toimintaperiaatteet

- Toimimme avoimesti ja läpinäkyvästi
- Edistämme toiminnassamme oikeudenmukaisuutta ja yhdenvertaisuutta
- Käyttäydymme kunnioittavasti ja pidämme huolta toisistamme
- Noudatamme hyvän hallinnon ja johtamisen periaatteita

Kaupunginlaajuiset asukasosallisuuteen liittyvät periaatteet täydentävät eettisiä periaatteita

- Toimimme aidossa ja avoimessa vuorovaikutuksessa asukkaiden ja yhteisöjen kanssa
- Otamme asukkaat mukaan yhteisen kaupungin kehittämiseen ja tarjoamme monipuolisia vaikuttamisen mahdollisuuksia
- Mahdollistamme omaehtoista toimintaa ja tuomme asukkaita yhteen

Kuva: Johanna Kurela

Tamperelaisten moninaiset äänet kuuluviin

Kaupunki toimii yhteistyössä asukkaiden ja sidosryhmien kanssa ja tarjoaa erilaisia suoran ja edustuksellisen demokratian tapoja. Näin saadut moninaiset näkökulmat auttavat kehittämään palveluja ja vahvistamaan suunnittelun ja päätöksenteon laatua ja vaikuttavuutta.

Vuorovaikutus, arjen kohtaamiset ja selkeä viestintä kaupungin ja tamperelaisten välillä vahvistavat molemminpuolista luottamusta. Vuorovaikutus lisää kokemusta omistajuudesta: asiat koetaan yhteisiksi ja niihin halutaan sitoutua.

Kaupungin tehtävänä on myös tukea paikallisyhteisöjen omaehtoista toimintaa, mikä edelleen vahvistaa yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Osallistua ja vaikuttaa voi monin tavoin

Tutustu: tampere.fi/osallistu

Palautteet

Kaupungille voi antaa palautetta kuten ideoita, kiitoksia, moitteita ja vikailmoituksia. Palautetta pääsee antamaan monin tavoin verkossa, palvelupaikoissa ja vierailukohteissa.

Kyselyt

Kyselyt ovat yleinen tapa kerätä asukkailta tietoa eri aiheista. Säännöllisesti toistuvia laajoja kyselyitä ovat mm. hyvinvointikysely ja turvallisuuskysely.

Yleisötilaisuudet ja työpajat

Tamperelaisten illoissa ja muissa yleisötilaisuuksissa pääsee kuulemaan ja keskustelemaan ajankohtaisista asioista kaupungin edustajien ja muiden asukkaiden kanssa. Työpajoissa syvennytään erilaisiin teemoihin ja etsitään ratkaisuja haasteisiin.

Raadit ja kehittäjäryhmät

Tampereen raadissa ja muissa kehittäjäryhmissä pääsee mukaan kaupungin palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja testaamiseen.

Äänestäminen vaaleissa

Kuntavaaleissa valitaan kaupunginvaltuusto, joka käyttää Tampereella ylintä päätösvaltaa. Äänestämällä voi vaikuttaa siihen, millainen valtuusto päättää kunnan toiminnasta ja taloudesta.

Aloitteet

Tärkeitä asioita voi nostaa esille tekemällä aloitteita joko yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Neuvostot ja muut vaikuttajaryhmät

Tampereen kaupungilla on neuvostoja ja muita vaikuttajaryhmiä, jotka tuovat oman asukasryhmänsä ääntä kuuluviin kaupungin päätöksenteossa. Vaikuttajaryhmät edustavat lapsia, nuoria, vanhuksia, vammaisia henkilöitä, maahanmuuttajataustaisia henkilöitä sekä romaniyhteisöön kuuluvia. Ryhmiin voi olla yhteydessä erilaisissa asioissa.

Omaehtoisen toiminnan järjestäminen

Jokainen voi vaikuttaa kaupungin yhteisöllisyyteen järjestämällä itse toimintaa tai osallistumalla esimerkiksi tapahtumiin ja talkoisiin. Myös yhdistyksissä tai vapaaehtoisena toimiminen voimistavat yhteisöön kuulumisen tunnetta.

Kuva: Mostphotos

Osallisuusviestinnän kanavia

Osallistumisen mahdollisuuksista ja erilaisista tapahtumista kerrotaan kaupungin viestintäkanavilla.

Verkkosivut

- tampere.fi/ajankohtaista
- tampere.fi/osallistu
- tampere.fi/osallistuminen-kaavoituksessa
- tampere.fi/palaute

Osallistumisen uutiset sähköpostiin

- tampere.fi/uutiskirje

Tampere.Finland-sovellus

- Osallistu ja vaikuta: lyhyet kyselyt, ajankohtaiset osallistumisen mahdollisuudet, palaute, vikailmoitukset

Sosiaalinen media

- Instagram: @tamperekaupunki
- Instagram: @muntampere
- Instagram: @muuttuvatampere
- Facebook: Tampereen kaupunki
- Facebook: Mun Tampere – Osallistuva Tampere

Tampereen tapahtuma- ja harrastuskalenteri

- tapahtumat.tampere.fi
- harrastukset.tampere.fi

Osallisuustyön kehittämisen painopisteet

Vahvempi osallisuustyön osaaminen ja johtaminen

Vahvistamme henkilöstön osaamista, yhteisiä toimintatapoja ja osallisuustyön johtamista. Hyödynnämme asukkailta saatua tietoa järjestelmällisesti suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä arvioimme työn vaikutuksia.

Osallistumisen vaikuttavuus edellyttää, että asukkaiden näkemykset ohjaavat kaupungin toimintaa. Selkeät tavoitteet, seuranta ja yhteistyö yli hallintorajojen tekevät osallisuustyöstä suunnitelmallista ja vahvistavat sen laatua.

Moniäänisempi ja saavutettavampi osallistuminen

Tarjoamme monipuolisia osallistumistapoja ja viestimme niistä selkeästi ja ymmärrettävästi eri kanavissa. Tuemme erityisesti aliedustettujen ryhmien osallistumista ja kerromme osallistumisen tuloksista ja vaikutuksista.

Tavoitteena on, että erilaiset asukasryhmät saavat äänensä kuuluviin ja löytävät itselleen sopivan tavan vaikuttaa. Saavutettavuus ja vaikutusten näkyväksi tekeminen vahvistavat yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia sekä luottamusta päätöksentekoon.

Sujuvampi yhteistyö ja kumppanuus

Helpotamme asukkaiden ja yhteisöjen omaehtoisen toiminnan järjestämistä. Toimimme yhteisöjen kumppanina ja luomme yhdessä ratkaisuja tamperelaisten hyväksi.

Osallisuus tarkoittaa myös mahdollisuutta toimia itse ja kuulua yhteisöön. Sujuva yhteistyö tukee asukkaiden ja yhteisöjen omaa aktiivisuutta ja mahdollisuuksia kehittää kaupunkia.

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Kehittämisen painopisteet ja tavoitteet

Vahvempi osallisuustyön osaaminen ja johtaminen

Kehitämme yhdessä osallisuustyötä, sen mittareita ja tulosten hyödyntämistä

- Osallisuustyön johtamiselle luodaan vahvemmat rakenteet. Asetamme yhdessä palvelualueittain osallisuustyön tavoitteet ja toimenpiteet ja seuraamme niiden toteutumista.
- Käsittelemme ja hyödynnämme asukkailta saatua tietoa aiempaa laajemmin ja systemaattisemmin päätöksenteossa ja toiminnan suunnittelussa.
- Osallisuustyötä vahvistetaan poikkihallinnollisella yhteistyöllä.
- Kehitämme kaupungin henkilöstön osallisuustyön osaamista.
- Kehitämme osallisuustyön vaikutusten arviointia.

Moniäänisempi ja saavutettavampi osallistuminen

Viestimme saavutettavasti ja tarjoamme monipuolisia osallistumisen tapoja, jotka mahdollistavat moniäänisen vuorovaikutuksen

- Pyrimme tavoittamaan asian kannalta keskeiset kohderyhmät tukien erityisesti aliedustettujen ryhmien osallistumista.
- Viestimme saavutettavasti ja monikanavaisesti asukkaille. Asukkaat löytävät helposti tiedon osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista, niiden tuloksista ja vaikutuksista.
- Kehitämme monipuolisia ja saavutettavia osallistumisen muotoja sekä vahvistamme asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon.

Sujuvampi yhteistyö ja kumppanuus

Tuemme omaehtoista toimintaa ja toimimme yhteisöjen kumppanina

- Helpotamme omaehtoisen toiminnan järjestämistä Tampereella.
- Toimimme yhteisöjen kumppanina ja ratkaisemme haasteita yhdessä tamperelaisten hyväksi.

Osallisuustyön johtaminen

Kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy kaupungin strategian. Kaupunginhallitus puolestaan hyväksyy osallisuus- ja vuorovaikutus-suunnitelman, joka on kaupungin strategiaa täydentävä erillisohjelma. Suunnitelmalla johdetaan, kehitetään ja koordinoidaan kaupunkitasoista osallisuustyötä.

Kaupunginhallitus seuraa osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelman tavoitteiden toteutumista vähintään kerran toimikautensa aikana.

Yhteisö- ja kehittämispalvelut

Sivistyspalvelujen yhteisö- ja kehittämispalvelut vastaa osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelman laatimisesta, sen päivittämisestä sekä kaupunki-tasoisen osallisuustyön koordinoimisesta ja kehittämisen tuesta.

Osallisuustyöryhmä

Osallisuustyöryhmä on konsernijohtajan nimeämä työryhmä, johon kuuluu osallisuustyötä tekeviä eri puolilta organisaatiota. Työryhmän tehtävänä on:

- Luoda yhteistyörakenteita ja yhteisiä toimintatapoja kaupunkitasoiselle osallisuustyölle
- Osallistua kaupungin yhteisten sekä palvelu-alueiden omien osallisuustyön tavoitteiden ja toimenpiteiden laadintaan sekä niiden seurantaan

Lautakunnat

Lautakunnittain määritellään keskeisimmät konkreettiset osallisuustyön kehittämistavoitteet ja toimenpiteet, jotka pohjautuvat kaupunki-tasoiseen osallisuus- ja vuorovaikutus-suunnitelmaan. Tämä tapahtuu osana toteutus- ja vuosisuunnittelua.

Lautakunnat seuraavat ja arvioivat osallisuustyön tavoitteiden toteutumista.

Palvelualueet ja konsernihallinto

Palvelualueilla ja konsernihallinnossa tehdään arjen osallisuustyötä, jonka keskeisimmät tavoitteet ja toimenopiteet on määritelty toteutus- ja vuosisuunnitelmissa.

Palvelualueiden johtoryhmät seuraavat tavoitteiden toteutumista.

Kaupunkitasoisen osallisuustyön organisoituminen

Tavoitteenasetanta

Strategia (kaupunginvaltuusto)

Strategiset päämäärät ja tavoitteet

seuranta, arviointi

Kaupunkitasoinen osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelma (kaupunginhallitus)

Kaupunkitasoiset tavoitteet, periaatteet, kehittämisen painopisteet

seuranta, arviointi

Toteutus- ja vuosisuunnitelmat (lautakunnat)

Kaupunkitasoisesta suunnitelmasta johdetut tavoitteet ja toimenpiteet

Vastuut

Hallintosääntö

Määrittelee poliittisen johdon tehtävät, jotka liittyvät kuntalaisosallistumisen edistämiseen

Sivistyspalveluiden Yhteisö- ja kehittämispalvelut -yksikkö

Osallisuustyön kehittämisen kaupunkitasoinen koordinointi ja tuki, seuranta ja arviointi

Palvelualueet ja -ryhmät

Osallisuustyön toteuttaminen ja kehittäminen

Konserniyksiköt

Osallisuustyön toteuttaminen ja tukeminen

Poikkihallinnollinen yhteistyö

Osallisuustyöryhmä
Konsernijohtajan nimeämä työryhmä osallisuusasiantuntijoita. Suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden laadinnan tuki, seuranta ja arviointi

Osallisuusverkosto
Kaikille kaupungin työntekijöille avoin verkosto. Vertaistuki, tiedon vaihto, osaamisen kehittäminen

Nuorten osallisuusverkosto
Kaikille avoin verkosto. Vertaistuki, tiedon vaihto, osaamisen kehittäminen

Asiakaskokemusverkosto
Kaikille kaupungin työntekijöille avoin verkosto. Vertaistuki, tiedon vaihto, osaamisen kehittäminen

Avustustoiminnan työryhmä
Avustustoiminnan vastuuhenkilöiden ryhmä, tehtävänä poikkihallinnollinen yhteistyö ja kehittäminen

Paikallinen, kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö
Mm. Pirhan ja muiden kaupunkien kanssa